

Udgivet af

Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed
c/o
Styrelsen for Forskning og Innovation
Bredgade 40
1260 København K
Tel.: 3544 6200
E-mail: fi@fi.dk
www.ufm.dk

Publikationen kan hentes på ufm.dk/publikationer

ISSN: 0909-5373

ISBN (elektronisk publikation): 978-87-93151-97-0

Indhold

1. Forord	4
2. Sager afgjort i 2014	6
2.1 Afgørelse af 16. september 2014	6
2.2 Afgørelse af 19. november 2014	6
2.3 Afgørelse af 2. december 2014	8
3. Sager afgjort i 2015	9
3.1 Afgørelse af 9. marts 2015	9
3.2 Afgørelse af 21. april 2015	10
3.3 Afgørelse af 18. maj 2015	10
3.4 Afgørelse af 26. juni 2015	10
3.5 Afgørelse af 26. juni 2015	11
3.6 Afgørelse af 9. oktober 2015	12
4. Aktiviteter vedrørende integritet i forskning	13
4.1 Den danske kodeks for integritet i forskning	13
4.2 Ekspertudvalg vedrørende rammerne for UVVU	13
4.3 Finanslovsmidler til aktiviteter vedr. integritet i forskning	14
4.4 EU	14
4.5 European Network of Research Integrity Offices (ENRIO)	14
4.6 Science Europe Working Group on Research Integrity	14
4.7 4th World Conference on Research Integrity	15
5. Medlemmer og suppleanter i UVVU	16
5.1 Tabel 1 - Formand for Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed	16
5.2 Tabel 2 - Udvalget vedrørende videnskabelig uredelighed for sundhedsvidenskabelig forskning	16
5.3 Tabel 3 - Udvalget vedrørende videnskabelig uredelighed for natur-, teknologi-, og produktionsvidenskabelig forskning	18
5.4 Tabel 4 - Udvalget vedrørende videnskabelig uredelighed for kultur- og samfundsvidenskabelig forskning	19

1. Forord

Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed (UVVU) afgiver hermed årsberetning for perioden 1. september 2014 – 31. december 2015.

Perioden for denne årsberetning begynder den 1. september 2014, hvor jeg overtog hvervet som formand for UVVU fra den tidligere formand Henrik Gunst Andersen¹.

I denne periode er der blevet indbragt én ny sag, som er taget under behandling i udvalgene. Udvalgene modtog denne klage i februar 2015. Derudover har UVVU arbejdet videre med tre sager, som blev indbragt i 2012, to sager, som blev indbragt i 2013 og tre sager, som blev indbragt i 2014. Der er truffet afgørelse i alle disse ni sager. UVVU har ingen verserende sager ved årsberetningens afslutning.

Fire af de ni sager er blevet afvist, fordi de lå uden for udvalgenes kompetenceområde som defineret i lov om forskningsrådgivning m.v. og bekendtgørelsen om UVVU, eller fordi de blev anset for værende åbenbart grundløse. Fem af sagerne er blevet realitetsbehandlet og færdiggjort. Heraf har udvalgene fundet videnskabelig uredelighed i én af sagerne. I de resterende fire sager fandt udvalgene, at der ikke forelå videnskabelig uredelighed.

Som i de foregående år har også den periode, som denne årsberetning dækker, været præget af store og komplekse sager, som ofte har haft offentlighedens interesse. I februar 2015 faldt der dom i en sag om en af UVVU's afgørelser, som den indklagede forsker havde indbragt for Østre Landsret. I dommen fandt landsretten, at det efter bevisførelsen ikke kunne lægges til grund, at den indklagede havde handlet videnskabeligt uredeligt. UVVU's afgørelse blev derfor ophævet. Efterfølgende er UVVU's uredelighedsafgørelse i en anden sag blevet gjort til genstand for en tilsvarende retssag af den indklagede forsker. Afgørelsen i denne sag, der behandles af Vestre Landsret, forventes at foreligge i løbet af foråret 2016.

De komplekse og omfangsrige sager, ofte med mange involverede aktører, har til tider trukket store veksler på udvalgenes og sekretariatets ressourcer. Det har i nogle sager medført sagsbehandlingstider, der har været længere, end hvad der var ønskeligt. Netop sagsbehandlingstiden i UVVU har været et af fokuspunkterne for det ekspertudvalg til undersøgelse af mulige tilpasninger af rammerne for UVVU, som blev nedsat af uddannelses- og forskningsministeren i februar 2015. Dette udvalg fremlagde den 14. december 2015 kort før afslutningen for perioden af denne årsberetning sin rapport med anbefalinger til ændringer i det danske uredelighedssystem. Rapporten er i offentlig høring frem til 1. marts 2016.

En anden vigtig milepæl i arbejdet med at sikre integriteten og troværdigheden af forskning udført i Danmark var lanceringen af den danske nationale kodeks for integritet i forskning i november 2014. Kodeksen, som er blevet rigtig godt modtaget i forskningsmiljøerne, vil uden tvivl bidrage til en større fælles forståelse for, hvad integritet i forskning grundlæggende indebærer.

Også i EU regi har der været stigende fokus på integritet i forskning. Forskningsintegritet var for eksempel et tema under Luxembourgs formandskabsperiode i andet halvår 2015, og de

¹ Henrik Gunst Andersen deltog efter bemyndigelse i færdigbehandlingen af den sag, der blev afgjort 2. december 2014.

rådskonklusioner, der blev vedtaget i december 2015 understreger netop vigtigheden af integritet i forskning.

Såvel den nationale som den europæiske og internationale udvikling med at styrke integritet og god praksis i forskning er således fortsat i det positive spor, som er blevet lagt ud i de foregående år, se mere herom nedenfor i afsnit 4. Der er derfor grund til at være forsigtigt optimistisk omkring vores fælles forståelse for, hvor vigtigt det er at styrke integriteten og den gode praksis i forskningen. Ideelt set vil sådanne initiativer kunne føre til færre tilfælde af dårlig praksis og videnskabelig uredelighed.

Jeg vil afslutte dette forord med at sige tak til UVVU's medlemmer, suppleanter og sekretariat for en god modtagelse som ny formand for udvalgene, og for et godt og berigende samarbejde i løbet af 2014-15. Jeg ser frem til det fortsatte samarbejde i det kommende år.

København, februar 2016

Anne Thalbitzer

Landsdommer, Formand for UVVU

2. Sager afgjort i 2014

I perioden fra 1. september 2014 til 31. december 2014 traf UVVU afgørelser i tre sager, hvor af to var indbragt i 2012 og én i 2014.

2.1 Afgørelse af 16. september 2014²

Udvalget vedrørende videnskabelig uredelighed for kultur- og samfundsvidenskabelig forskning

Tema: Indstilling vedr. den filosofiske doktorgrad fra et bedømmelsesudvalg

UVVU afviste at behandle sagen, som blev indsendt til sekretariatet for UVVU den 18. juni 2014. Klagen angik en indstilling fra et bedømmelsesudvalg vedrørende en afhandling, som var indgivet med henblik på erhvervelse af den filosofiske doktorgrad. UVVU fandt ikke, at indstillingen kunne anses for at være et videnskabeligt produkt, hvorfor klagen ikke var omfattet af UVVU's kompetenceområde.

2.2 Afgørelse af 19. november 2014³

Udvalget vedrørende videnskabelig uredelighed for sundhedsvidenskabelig forskning

Tema: Forfalskning og fabrikation af data, samt plagiat i ph.d.-afhandling

En professor fra et dansk universitetshospital (Klager) indsendte den 17. september 2012 en klage til UVVU, idet Klager påstod, at en læge tilknyttet som ph.d.-studerende ved et offentligt dansk hospital (Indklagede) havde handlet videnskabeligt uredeligt under udarbejdelse og af-rapportering af en artikel og to manuskripter, som indgik i Indklagedes ph.d. forløb og ph.d.-afhandling. Klager var hovedvejleder for Indklagede under ph.d.-forløbet.

Klager påstod blandt andet, at Indklagede havde udvist mangel på omhu ved databehandling, herunder ved opbevaring af forskningsresultater, at Indklagede havde forfalsket data i form af kassation af egne uønskede resultater og vildledende anvendelse af statistiske analyser, at Indklagede havde fabrikeret data, og at Indklagede havde plagieret fra en anden artikel. Indklagede påstod sig rensat for beskyldningerne om videnskabelig uredelighed.

Efter UVVU's regelsæt kan UVVU behandle sager, hvor der klages over et skriftligt videnskabeligt produkt efter den indklagedes frivillige afgivelse heraf, og hvor den indklagede er videnskabeligt uddannet inden for det forskningsfelt, som det videnskabelige produkt vedrører. USF fandt i sagen, at artiklen og de to manuskripter var frivilligt indsendt af Indklagede. Derudover fandt udvalget, at den Indklagede måtte anses for at være videnskabeligt uddannet i forbindelse med disse arbejder, idet Indklagede har en lægevidenskabelig kandidateksamen, er første-

² Sag nr. 5/2014 (14/013828)

³ Sag nr. 6/2012 (13/017731)

forfatter på to af arbejderne og har udarbejdet artiklen og de to manuskripter som led i ph.d.-uddannelsen.

Udvalget fandt under sagen, at det i metodeafsnittet i den indklagede artikel anføres, at der er inddraget 41 (eller 40) patienter, hvor der i realiteten kun var indgået 31 patienter. Dvs. at de i artiklen anvendte 41 (eller 40) biopsier, som stammer fra 31 patienter, angives som 41 (eller 40) patienter.

Udvalget fandt, at denne angivelse af et større antal patienter, end der findes dokumentation for, var udtryk for et alvorligt brud på god videnskabelig praksis, som kan sidestilles med uoplyst konstruktion af data, da artiklens budskab herved styrkes på et urigtigt grundlag. Udvalget fandt endvidere, at de 41 (eller 40) biopsier i artiklen analyseres og præsenteres som individuelle prøver. Udvalget bemærkede hertil, at det er alment videnskabeligt accepteret, at flere prøver fra samme person ikke er at betragte som uafhængige observationer eller individuelle prøver.

På denne baggrund fandt udvalget, at fremstillingen af flere prøver fra samme person som uafhængige observationer i artiklen, herunder i artiklens figur 1 vedrørende microarray-analysen, udgør alvorlige brud på god videnskabelig praksis, som kan sidestilles med uoplyst konstruktion af data og uoplyst usædvanlig og vildledende anvendelse af statistiske metoder.

Udvalget fandt dog, at Indklagede ikke havde handlet forsætligt eller groft uagtsomt i forbindelse med ovennævnte alvorlige brud på god videnskabelig praksis i artiklen. Udvalget lagde ved denne vurdering vægt på, at Indklagede på tidspunktet for udarbejdelse af artiklen var på et forholdsvist tidligt stadie i en forskerkarriere.

Udvalget fandt derfor enstemmigt, at Indklagede ikke havde handlet videnskabeligt uredeligt i forbindelse med den indklagede artikel.

Udvalget fandt videre enstemmigt, at der ikke forelå yderligere alvorlige brud eller var rejst berettiget mistanke om videnskabelig uredelighed i forbindelse med de resterende klagepunkter vedrørende artiklen og det ene manuskript, samt at visse klagepunkter faldt uden for UVVU's kompetenceområde, da de vedrører forskningens kvalitet eller videnskabelige teoris holdbarhed.

Vedrørende det andet manuskript fandt udvalget, at dele af metodeafsnittet er taget fra en anden artikel, uden at læseren oplyses herom, hvilket udgør et alvorligt brud på god videnskabelig praksis i form af plagiering.

Et flertal af udvalget fandt dog, at Indklagede hverken havde handlet forsætligt eller groft uagtsomt i denne sammenhæng, da udeladelsen af referencen til den pågældende artikel skyldtes en fejl i skrive- og redigeringsprocessen. Dette flertal fandt derfor, at Indklagede heller ikke havde handlet videnskabeligt uredeligt i forbindelse med dette indklagede manuskript.

Et mindretal i udvalget fandt, at Indklagede forsætligt havde undladt at angive referencen i det andet manuskript, hvorfor Indklagede efter mindretallets vurdering havde handlet videnskabeligt uredeligt ved plagiering, jf. UVVU-bekendtgørelsen § 2, nr. s.

UVVU traf afgørelse i overensstemmelse med flertallet og fandt således samlet, at Indklagede ikke havde handlet videnskabeligt uredeligt.

2.3 Afgørelse af 2. december 2014⁴

Udvalget vedrørende videnskabelig uredelighed for natur-, teknologi- og produktionsvidenskabelig forskning

Tema: Plagiat i ph.d.-afhandling

I juli 2012 indklagede et dansk universitet en forsker for UVVU, idet universitetet påstod, at forskeren havde handlet videnskabeligt uredeligt som følge af plagiering under udarbejdelse og afrapportering af forskningsresultater i forskerens ph.d.-afhandling. Overordnet gjorde universitetet gældende, at ph.d.-afhandlingen indeholdt følgende fire former for plagiering:

1. Næsten direkte kopi uden kildehenvisning
2. Parafrasering uden kildehenvisning
3. Parafrasering med kildehenvisning
4. Wikipedia er angivet som kilde

Forskeren havde i april 2007 indleveret ph.d.-afhandlingen (version B) til det danske universitet til bedømmelse. Efter afholdelse af forsvar i juni 2007 blev forskeren i august 2007 tildelt ph.d.-graden. Det danske universitet tillod efterfølgende som følge af en række sagsbehandlingsfejl hos universitetet indlevering af en revideret afhandling, som universitetet modtog i maj 2012 (version D). Universitetet klagede til UVVU "fortrinsvis" over version D af afhandlingen.

Forskeren påstod sagen afvist, idet han gjorde gældende, at sagen ikke lå inden for UVVU's mandat (manglende kompetence). Forskeren påstod videre, at der ikke forelå plagiering bl.a. med henvisning til, at plagiering ikke er et entydigt fastlagt begreb, og at den form for tekstgenbrug, der forekommer i ph.d.-afhandlingen, også forekommer i en lang række andre videnskabelige produkter.

Det var udvalgets vurdering, at udvalget havde kompetence til at behandle sagen, herunder både version B og D af ph.d.-afhandlingen, idet udvalget bl.a. fandt, at ph.d.-afhandlingen i begge versioner i UVVU-bekendtgørelsens forstand var et frivilligt afgivet videnskabeligt produkt, som havde den fornødne tilknytning til Danmark.

Udvalget vurderede nærmere ti væsentlige passager fra ph.d.-afhandlingen i både version B og D, hvor udvalget fandt, at der i stort omfang var tale om en direkte kopi og/eller parafrasering uden tilstrækkelig markering. Det var på denne baggrund udvalgets vurdering, at plagieringen i ph.d.-afhandlingen i både version B og D samlet set var udtryk for et alvorligt brud på god videnskabelig praksis, og at forskeren havde handlet forsætligt. Udvalget fandt derimod ikke, at forskerens brug af Wikipedia med kildehenvisning udgjorde et alvorligt brud på god videnskabelig praksis i UVVU-bekendtgørelsens forstand.

Udvalget forholdt sig ikke til en række andre indsigelser fra forskeren mod universitetets sagsbehandling, da disse forhold ikke vedrørte videnskabelig uredelighed.

Udvalget orienterede Indklagedes aktuelle arbejdsgiver og vedlagde kopi af afgørelsen.

⁴ Sag nr. 5/2012 (13/017306)

3. Sager afgjort i 2015

I perioden 1. januar 2015 til 31. december 2015 traf UVVU afgørelser i seks sager, hvor af én sag var indbragt i 2012, to sager i 2013, to sager i 2014 og én sag i 2015.

3.1 Afgørelse af 9. marts 2015⁵

Udvalget vedrørende videnskabelig uredelighed for sundhedsvidenskabelig forskning

Tema: Uretmæssig tilegnelse af data og plagiat i forbindelse med patentansøgning

I januar 2013 indsendte tre forskere en klage til UVVU, idet Klagerne påstod, at Indklagede havde handlet videnskabeligt uredeligt i forbindelse med en patentansøgning. Klagerne påstod bl.a., at Indklagede uretmæssigt havde tilegnet sig forsøgsresultater, at Indklagede havde plagieret en figur fra en artikel, som en af Klagerne var medforfatter til, samt havde fejlciteret denne artikel.

Indklagede påstod principalt sagen afvist, idet Indklagede gjorde gældende, at der var tale om forskning udført i privat regi. Såfremt UVVU fandt, at sagen var omfattet af udvalgenes kompetence, påstod Indklagede sig rensat for beskyldningerne om videnskabelig uredelighed.

Efter § 31, stk. 2, i lov om forskningsrådgivning mv. kan UVVU kun behandle sager om videnskabelige produkter udarbejdet i privat regi, hvis Indklagede samtykker hertil.

Udvalget fandt i sagen, at der ikke var tale om et videnskabeligt produkt udarbejdet i privat regi, idet Indklagedes forskningsvirksomhed i den relevante periode for udarbejdelsen af den indklagede patentansøgning havde modtaget investeringsstøtte fra et innovationsmiljø på vegne af bl.a. Uddannelses- og Forskningsministeriet. Det var udvalgets samlede vurdering, at UVVU havde kompetence til at behandle sagen.

Udvalget fandt, at figurerne i den indklagede patentansøgning og i den artikel, som en af Klagerne var medforfatter til, ikke var identiske, men at ligheden mellem dem dog var usædvanlig. Indklagede havde under sagens behandling fremlagt dokumentation for, at forsøget, som lå til grund for figuren i den indklagede patentansøgning, var udført som kontraktforskning af en forskningsinstitution.

Udvalget fandt med henvisning til ovenstående og efter en samlet vurdering, at der ikke var grundlag for at fastslå, at der var tale om plagiering af figurer eller datapunkter.

For så vidt angik de øvrige af Klagernes påstande, fandt udvalget, at der enten ikke forelå brud på god videnskabelig praksis, eller at der var tale om forhold, som ikke henhørte under UVVU's kompetence.

⁵ Sag nr. 3/2013 (13/019939)

3.2 Afgørelse af 21. april 2015⁶

Udvalget vedrørende videnskabelig uredelighed for sundhedsvidenskabelig forskning

Tema: Selektion af forsøgspersoner, genanvendelse af biopsimateriale, billedmanipulation, m.v.

Den 7. februar 2014 og 2. marts 2014 modtog sekretariatet to klager med samme afsender. Da de to klager ligeledes omhandlede beslægtede emner blev det besluttet, at behandle klagerne som én sag. UVVU afviste at optage sagen til behandling, da omkostningerne ved sagen ikke stod i rimeligt forhold til dens betydning. Udvalget lagde vægt på, at der var indklaget over 40 forskere i forbindelse med mere end 20 artikler, og at der på det oplyste grundlag ikke var udsigt til, at UVVU ville nå frem til en konklusion om videnskabelig uredelighed.

3.3 Afgørelse af 18. maj 2015⁷

Udvalget vedrørende videnskabelig uredelighed for sundhedsvidenskabelig forskning

Tema: Manglende angivelse af Conflict of Interest, ensidige referencer og uretmæssig angivelse af forfatterrolle

Sekretariatet for UVVU modtog klagen den 23. februar 2015. UVVU afviste klagen fra yderligere behandling, idet klagens punkter vedr. manglende angivelse af Conflict of Interest, ensidige referencer og uretmæssig angivelse af forfatterrolle ansås for åbenbart grundløse, mens punkt vedr. fejlagtige referencer ikke ansås at være omfattet af UVVU's kompetenceområde.

3.4 Afgørelse af 26. juni 2015⁸

Udvalget vedrørende videnskabelig uredelighed for sundhedsvidenskabelig forskning

Tema: Konstruktion af data og billedmanipulation

I november 2012 indklagedes en dansk forsker for UVVU. Klagen baseredes på konklusionerne i en rapport udarbejdet af et internationalt ekspertpanel, som rejste mistanke om videnskabelig uredelighed i 15 videnskabelige artikler indsendt til udgivelse i perioden 1999-2004 med den indklagede forsker som medforfatter. Ud over en række klagepunkter knyttet specifikt til visse artikler, henviste klagen navnlig til:

1. at der forelå tvivl om, hvorvidt dyreeksperimenter, i det mindste hvad angår antal dyr, er gennemført som beskrevet i to af artiklerne.
2. at der forelå tvivl om, hvorvidt kontroleksperimenter er blevet udført som beskrevet i fem af artiklerne.
3. at den indklagede forsker i fire artikler havde publiceret fotos, som måske ikke stammer fra det originale materiale bag det respektive eksperiment, samt redigeret i fotos således, at forskelle i farvningsintensiteter, der knap er synlig i de originale vævssnit forstærkes.

⁶ Sag nr.1/2014 (14/003046) og sag nr. 2/2014 (14/016062)

⁷ Sag nr. 1/2015 (15/006639)

⁸ Sag nr. 7/2012 (13/019482)

4. at der forelå tvivl om, hvorvidt rapportering af kvantitative data har basis i det originale materiale, som beskrevet i 11 artikler.

Udvalget fandt, at en del af klagen vedrørte spørgsmål om forskningens kvalitet eller videnskabelige teoriers holdbarhed, hvilket falder uden for udvalgenes kompetence. For så vidt angår de dele af klagen, som henhørte under UVVU's kompetence, fandt udvalget efter en samlet vurdering, at det ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne påvises, at den indklagede forsker havde handlet videnskabeligt uredeligt i forbindelse med udførelse og afrapportering af forskningsresultater i de 15 videnskabelige artikler. Udvalget bemærkede i den forbindelse, at artiklerne er offentliggjort i årene 2000-2005, og at tidsfaktoren i væsentlig grad har haft betydning for udvalgets mulighed for at etablere et sikkert grundlag for at kunne vurdere, hvorvidt der foreligger videnskabelig uredelighed i relation til de indklagede artikler.

3.5 Afgørelse af 26. juni 2015⁹

Udvalget vedrørende videnskabelig uredelighed for sundhedsvidenskabelig forskning

Tema: Manipulation og konstruktion af data

I maj 2013 indklagedes en dansk forsker for UVVU, idet Klager påstod, at forskeren havde handlet videnskabeligt uredeligt som følge af konstruktion af data i en videnskabelig artikel. Klager henviste navnlig til:

1. at der forelå tvivl om, hvorvidt den indklagede forsker har udført forsøg på det antal rotter, som fremgik af artiklen
2. at der forelå tvivl om, hvorvidt forsøgene var udført på mus eller rotter
3. at den indklagede forsker har foretaget manipulation af data ved udarbejdelse af en figur i den videnskabelige artikel

Udvalget fandt på baggrund af en samlet vurdering af de foreliggende oplysninger, at udvalget ikke med sikkerhed kunne fastslå, at Indklagede ikke har været i besiddelse af og har udført forsøg på det antal dyr, som må være indgået i Artiklens figur 1. Udvalget fandt således ikke at kunne udelukke, at forsøgsdyrene er udleveret af dyrestalden på Panum Institutet, eller at forsøgene helt eller delvist er udført uden for Danmarks grænser. Udvalget fandt endvidere, at det var udtryk for en fejl, når Indklagede betegnede forsøgsdyrene som værende mus og ikke rotter i nogle noter indeholdende laboratoriedata, som blev sendt til en medforfatter, og at dette ikke kunne berettige til mistanke om videnskabelig uredelighed.

For så vidt angår påstanden om manipulation af data ved udarbejdelsen af den indklagede figur fandt udvalget, at der ved reproduktion af figuren baseret på laboratoriedata sendt fra Indklagede til en medforfatter manglede kildedata. Da der alene var tale om manglende kildedata til datapunkter, der i figuren illustrerede nulværdier, fandt udvalget, at de pågældende kildedata burde have været anført, men at forholdet ikke i sig selv kunne berettige til mistanke om videnskabelig uredelighed.

⁹ Sag nr. 4/2013 (13/010217)

3.6 Afgørelse af 9. oktober 2015¹⁰

Udvalget vedrørende videnskabelig uredelighed for sundhedsvidenskabelig forskning

Tema: Billedmanipulation

Den 22. april 2014 indklagedes en dansk forsker for UVVU for videnskabelig uredelighed i forbindelse med manipulation af billedmateriale publiceret i en videnskabelig artikel. UVVU afviste at optage sagen til behandling i udvalget, da udvalget vurderede, at sagen var åbenbart grundløs, jf. § 4, stk. 2, nr. 2, i bekendtgørelse nr. 306 af 20. april 2009 om Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed, som ændret ved bekendtgørelse nr. 144 af 20. februar 2012. Dette var navnlig henset til en manglende præcisering af klagen, samt manglende dokumentation eller sandsynliggørelse af, at der skulle have været manipuleret med billedmaterialet i den pågældende artikel.

¹⁰ Sag nr. 3/2014 (14/008680)

4. Aktiviteter vedrørende integritet i forskning

v/Styrelsen for Forskning og Innovation

Både i nationalt og internationalt regi er der i perioden for denne årsberetning taget en række initiativer vedrørende integritet i forskning. Flere af disse kan forventes at få direkte indflydelse på UVVU's virke eller i hvert fald have klare snitflader hertil.

Nedenfor følger et kort overblik over nogle af de vigtigste udviklinger på området, herunder en status over de internationale fora, som Styrelsen for Forskning og Innovation følger. Det skal i den forbindelse understreges, at UVVU ikke som sådan har til opgave at fremme god videnskabelig praksis, men alene har til opgave at behandle konkrete sager om videnskabelig uredelighed.

4.1 Den danske kodeks for integritet i forskning

Uddannelses- og Forskningsministeriet har i de senere år arbejdet målrettet med at styrke forskningsintegritet i Danmark. Det har grundlæggende handlet om at styrke integriteten og troværdigheden i forskning ved at etablere fælles principper for integritet, fælles standarder for god forskningspraksis, for undervisning og træning i forskningsintegritet samt for systemer til at håndtere afvigelser fra principperne og standarderne for god videnskabelig praksis. Et resultat af dette arbejde er Danish Code of Conduct for Research Integrity, som blev lanceret af Uddannelses- og Forskningsministeriet i samarbejde med bl.a. de otte universiteter i november 2014. Kodeksen fik en meget positiv modtagelse bredt i de danske forskningsmiljøer og i dag (primo 2016) har 37 forskningsinstitutioner, heriblandt universiteterne, sektorforskningsinstitutioner, offentlige forskningsråd og fonde, samt private fonde, tilsluttet sig kodeksen.¹¹

Styrelsen for Forskning og Innovation følger implementeringen af kodeksen i forskningsmiljøerne og står til rådighed for tværgående opfølgende initiativer. Bl.a. blev der afholdt et fælles status- og opsamlingsmøde i november 2015, hvortil alle de tilsluttede forskningsinstitutioner, fonde og råd var inviteret.

4.2 Ekspertudvalg vedrørende rammerne for UVVU

I løbet af 2015 blev der gennemført et eftersyn af rammerne for Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed. Dette arbejde blev udført af et ekspertudvalg nedsat af uddannelses- og forskningsministeren. Ekspertudvalget bestod af seks anerkendte danske forskere med tidligere rektor for SDU Jens Oddershede som formand.

¹¹I lyset af dette blev det på UVVU's årsmøde den 27. januar 2016 besluttet, at de vejledninger i god videnskabelig praksis, som tidligere var udstedt af UVVU, fremover ikke vil blive opdateret.

Ekspertudvalget afgav i december 2015 en rapport, som indeholdt tolv anbefalinger til håndteringen af videnskabelig uredelighed i Danmark. Anbefalingerne er ved afslutningen af denne årsberetning lagt ud til åben debat på ministeriets hjemmeside. Det er således muligt for enhver at sende bemærkninger til anbefalingerne ind til ministeriet.

4.3 Finanslovsmidler til aktiviteter vedr. integritet i forskning

Som yderligere opfølgning på ministeriets fokus på integriteten i dansk forskning blev der i finansloven for 2016 særligt afsat midler til aktiviteter til styrkelse af forskningsintegritet. De nærmere rammer for udmøntning af midlerne (f.eks. til forskningsprojekter) er endnu ikke fastlagt ved afslutningen af denne årsberetning.

4.4 EU

I EU beskæftiger man sig, bl.a. inden for forskningsprogrammet Horizon 2020, i forsigtig, men stigende grad med forskningsintegritet. Et større Horizon 2020-forskningsprojekt kaldet PRINTEGER (Promoting Integrity as an Integral Dimension of Excellence in Research) er således sat i gang med det formål at styrke integritet i forskning.

Luxembourg havde forskningsintegritet som en prioritet under sit formandskab i efteråret 2015. I december 2015 blev der vedtaget rådskonklusioner af forskningsministrene, som fastslår vigtigheden af dels at styrke forskningsintegriteten både i EU og i medlemsstaterne, dels at styrke integritet under Horizon 2020. I sidstnævnte henseende er der bl.a. fokus på at lade efterlevelsen af principper for god forskningsintegritet være en del af Kommissionens såkaldte "model grant agreement", som fastlægger vilkårene for de bevillinger, som Kommissionen tildeler under forskningsprogrammet. Rådskonklusionerne henviser til og anbefaler mere præcist, at forskning i EU udføres inden for rammerne af den såkaldte European Code of Conduct for Research Integrity¹², som blev udarbejdet på NGO niveau i 2011 (i regi af European Science Foundation og ALLEA (All European Academies)). European Code of Conduct for Research Integrity er holdt på et relativt overordnet niveau. Der er ikke tale om, at denne europæiske kodeks er i strid med den danske kodeks (eller omvendt).

4.5 European Network of Research Integrity Offices (ENRIO)

Styrelsen for Forskning og Innovation deltager fortsat i ENRIO, der er et uformelt netværk for embedsmænd og eksperter fra europæiske lande og organisationer, som arbejder med videnskabelig uredelighed og fremme af integritet i forskning. ENRIO-netværkets hovedformål er udveksling af erfaringer og anden information samt at skabe et forum for drøftelser af aktuelle problemstillinger og initiativer vedr. integritet i forskning. Der afholdes møder to gange årligt. I perioden for denne årsberetning har styrelsen deltaget i to møder i regi af ENRIO. Det næste ENRIO møde vil finde sted i Slovenien i april 2016.

4.6 Science Europe Working Group on Research Integrity

Science Europe, som er en sammenslutning af "European Research Funding Organisations" og "Research Performing Organisations", nedsatte i 2013 en arbejdsgruppe, der skulle se på initia-

¹² http://www.esf.org/fileadmin/Public_documents/Publications/Code_Conduct_ResearchIntegrity.pdf

tiver vedrørende integritet i forskning. Styrelsen for Forskning og Innovation deltog i denne arbejdsgruppe på mandat fra Det Frie Forskningsråd, der er medlem af Science Europe.

Arbejdsgruppen blev nedsat for en toårig periode, som udløb ved udgangen af 2015, og det overvejes p.t. at forlænge arbejdsgruppens mandat. Arbejdsgruppen udgav i juni 2015 et informationshæfte med titlen ”Seven reasons to care about integrity in research”¹³. Det forventes, at arbejdsgruppen i løbet af 2016 udgiver en rapport, der samler op på arbejdsgruppens arbejde, som havde fokus på følgende tre overordnede emner: Promoting research integrity, Preventing misconduct og Increasing transparency when investigating cases of misconduct.

4.7 4th World Conference on Research Integrity

Den fjerde i rækken af NGO verdenskonferencer om research integrity blev afholdt i Rio de Janeiro, Brasilien fra den 31. maj til den 3. juni 2015. Konferencens overordnede tema var ”Improving Systems to Promote Responsible Research”¹⁴, men programmet omhandlede også andre emner som f.eks. research misconduct, responsible conduct of research, publication of research og education and promotion of research integrity.

Overordnet viste konferencen, at man internationalt er begyndt at bevæge sig væk fra at have fokus på enkeltstående tilfælde af uærlige forskere, der alligevel ville have snydt uanset de ydre omstændigheder. I stedet har man sat mere fokus på netop, hvordan de ydre omstændigheder påvirker forskere mere generelt til at udvise uredelighed (Research Misconduct) eller tvivlsom forskningspraksis (Questionable Research Practice). Det forventes, at der, som ved de foregående verdenskonferencer i research integrity, vil blive udstedt en Rio de Janeiro statement. Et sådant statement er dog ikke publiceret inden redaktionens afslutning.

Verdenskonferencerne arrangeres alene som en NGO-aktivitet og har derfor ikke noget formelt organisatorisk ophæng. Den næste verdenskonference vil blive afholdt i Amsterdam, Holland i 2017.

¹³http://www.scienceeurope.org/uploads/PublicDocumentsAndSpeeches/WGs_docs/20150617_Seven%20Reasons_web2_Final.pdf

¹⁴ <http://www.wcri2015.org>

5. Medlemmer og suppleanter i UVVU

Her følger en oversigt over medlemmer og suppleanter i UVVU's tre stående udvalg i perioden for denne årsberetning. De tre udvalg har en fælles formand, der er landsdommer.

5.1 Tabel 1 - Formand for Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed

Navn	Titel	Beskikkelsesperiode
Anne Birgitte Thalbitzer	Landsdommer	01.09.2014 – 31.08.2018

5.2 Tabel 2 - Udvalget vedrørende videnskabelig uredelighed for sundhedsvidenskabelig forskning

Medlemmer pr. 31. december 2015		
Navn	Titel	Beskikkelsesperiode
Ole Haagen Nielsen	Professor, Overlæge, dr.med.	01.02.2010 – 31.01.2016
Lise Wogensen Bach	Prodekan, Professor, dr.med.	01.02.2012 – 31.01.2016
Bente Gammelgaard	Professor	01.02.2012 – 31.01.2016
Ole Steen Nielsen	Prodekan, dr.med.	01.02.2012 – 31.01.2016
Bente Pakkenberg	Professor, dr.med.	01.02.2012 – 31.01.2016
Olaf Nielsen	Professor	01.02.2012 – 31.01.2016

Medlemmer fratrådt i perioden for årsberetningen		
Palle Holmstrup	Professor, ph.d., dr.odont.	01.02.2006 – 31.01.2012*
Ulla Feldt-Rasmussen	Professor, Overlæge, dr.med.	01.02.2006 – 31.01.2012*
Kirsten Ohm Kyvik	Professor, Instituttleder, ph.d.	01.02.2006 – 31.01.2012*
Suppleanter pr. 31. december 2015		
Navn	Titel	Beskikkelsesperiode
Boye L. Jensen	Professor, dr.med.	01.04.2015 – 31.03.2019
Søren Laurberg	Professor, dr.med.	01.02.2012 – 31.01.2016
Helene Nørrelund	Overlæge, dr.med.	01.02.2012 – 31.01.2016
Hans von der Maase	Professor, dr.med.	01.02.2012 – 31.01.2016
Tine Brink Henriksen	Professor, dr.med.	01.02.2012 – 31.01.2016
Helle Prætorius	Professor m.s.o.	01.03.2014 – 28.02.2018
Suppleanter fratrådt i perioden for årsberetningen		
Navn	Titel	Beskikkelsesperiode
Jens Overgaard	Professor, Overlæge	01.02.2008 – 31.01.2012**
Thomas Ledet	Professor, dr.med.	01.02.2012 – 31.01.2016***

* Det pågældende medlem blev efter beskikkelsesperiodens ophør administrativt forlænget til at færdiggøre en række sager. Den sidste af disse sager blev endeligt afgjort den 29. august 2014.

** Den pågældende suppleant blev efter beskikkelsesperiodens ophør administrativt forlænget til at færdiggøre en række sager. Den sidste af disse sager blev endeligt afgjort den 29. august 2014.

*** Den pågældende suppleant fratrådte efter eget ønske udvalget pr. 31.03.2015.

5.3 Tabel 3 - Udvalget vedrørende videnskabelig uredelighed for natur-, teknologi-, og produktionsvidenskabelig forskning

Medlemmer pr. 31. december 2015		
Navn	Titel	Beskikkelsesperiode
Berthe Marie Willumsen	Professor m.s.o.	01.06.2010 – 31.05.2016
Dorte Hammershøi	Professor m.s.o.	01.02.2010 – 31.01.2016
Ole Kirk	Vice President, ph.d.	01.02.2010 – 31.01.2016
Anette Kjær Ersbøll	Professor	01.04.2015 – 31.03.2019
Mikael Rørdam	Professor	01.07.2010 – 30.06.2017
Peter Sestoft	Professor	01.02.2014 – 31.01.2018
Medlemmer fratrådt i perioden for årsberetningen		
Henrik Callesen	Professor, dr.med.vet.	01.02.2010 – 31.03.2015
Suppleanter pr. 31. december 2015		
Navn	Titel	Beskikkelsesperiode
Lars Henrik Andersen	Professor	01.04.2015 – 31.03.2019
Frank Aarestrup	Professor	01.03.2015 – 28.02.2019
Barbara Ann Halkier	Professor m.s.o.	01.02.2012 – 31.01.2016
Bent Ørsted	Professor	01.02.2012 – 31.01.2016
Trine Bilde	Professor	01.07.2013 – 31.06.2017
Michael Zwicky Hauschild	Professor	01.11.2015 – 31.10.2019
Suppleanter fratrådt i perioden for årsberetningen		
Navn	Titel	Beskikkelsesperiode
Anette Kjær Ersbøll	Professor	01.02.2012 – 31.01.2016
Jørgen Juncher Jensen	Professor	01.07.2009 – 31.01.2015
Peter Lind	Seniorforsker	01.03.2009 – 28.02.2015

5.4 Tabel 4 - Udvalget vedrørende videnskabelig uredelighed for kultur- og samfundsvidenskabelig forskning

Medlemmer pr. 31. december 2015		
Navn	Titel	Beskikkelsesperiode
Michael Møller	Professor	01.02.2010 – 31.01.2016
Signild Vallgård	Professor	01.11.2011 – 31.08.2017
Caroline Heide-Jørgensen	Professor, dr.jur.	01.02.2012 – 31.01.2016
Hans Henrik Edlund	Professor	01.02.2012 – 31.01.2016
Lene Koch	Professor	01.02.2012 – 31.01.2016
Erik Albæk	Professor	01.09.2013 – 31.08.2017
Suppleanter pr. 31. december 2015		
Navn	Titel	Beskikkelsesperiode
Michael Svarrer	Professor	01.02.2010 – 31.01.2016
Ruth Nielsen	Professor, dr.jur.	01.02.2010 – 31.01.2016
Christoffer Green-Pedersen	Professor	01.02.2012 – 31.01.2016
Lise Drewes Nielsen	Professor	01.02.2012 – 31.01.2016
Thorsten Borring Olesen	Professor	01.02.2012 – 31.01.2016
Anne Marie Bülow	Professor	01.02.2014 – 31.01.2018